

صاحب امتیازی :
شهیندر زاده قلبلی
امیر علمی

اداره و تحریر محلی :

جنال اوغلی جاده سنده دائره مخصوصه در .
مخبرات صاحب امتیاز ایله جریان ایتلیدر .

نسخه سی هر پرده

۲۰ یاره در .

۱۴ رجب ۳۲۸

شرائط اشراك :
سنه لکی ۳۰ ، التي آیلنی
۲۰ غرور

ممالك اجنبیه ایچون :

سنه لکی ۱۰ التي آیلنی ۶ فرانقدر . اعلانات
ایچون اداره مأموری محمد زهنی بکه مراجعت ایتلیدر .

۲۱ تموز افرنجی

۱۹۱۰

۸ تموز ۱۳۲۶

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِيهِمْ لَاحِقًا : إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ

کې دها خپل مأموریتل وداثرملر وار . وظائف
مینه سی اولمادیی حالده بوکې مأموریتلرک اهاسته نه
شرعک ونهده عقلک رضای اولماز .
بی لزوم مأموریتلرک موجودیتلرینه مقابل تدریسات
عمومیة دینه مدیریتی ، مدارس مفتشاری ، وعظ
وواعظلر مدیریتی ، مساجد وجوامع مدیرومفتشاری
وبخصوص بر «انجمن عالی دینی» موجود دکل حالبوکه
بوکې مأموریتلر ، احتیاجات شدیدة حالیه مزنددر .
تدریسات عالیة دینه ، اصول اعتباریه ، بیک
سنه اول ناصله ، یه اوله در . یکریمی سنه عربی علم ایدن
بر آدم جوق کره عربی حقه افاده مرام ایدمبور
علوم موجوده انسانیه دن یالکیز بر قسمه مالک اوله
بیله رک قسم متبایسی اوکچمهور قالیور . اکثر علمامزک
علوم طبیعیه ، فلکیه ، کیمویه ، اقتصادیات واجتماعیات
حقنده هیچ بر معلوماتی بولونیور . فلسفه ، منطق وبونلر
کې علومک تکاملات اخیرده سی ده اولره مجهور قالیور
ناصل قالماسون کدیک بحث ولا یحصی مشقه کچر دکاری
ادوار تحصیل لرنده بوعلم حقه اولره برشی
اوکر تدریلمدیکې انجمن اولرده دیکر لرینه اوکر نه میورلر
بوملک حاکم روحی ، ناظم اعمال وافکاری دیندر
شوحالده علما بوملک طبیعی رهبر لیدر . بحیاج اقتضا
دیات واجتماعیات حقه کی معلوماتی صفره یقین اولان
عامه امته بوره برلر ناصل تلقین معلومات ایده بیایرلر
«هغه غل» که منطقیه ، «بوخن» که کلامیه ، «ایسترس» که
معادلاتیه «هغه قل» که تشریحیه ووجدانی بولانلر اولان
طبقه خاصه متفکرینه بوره برلر نه ایله تسلی بخش اونورلر ؟
والحاصل بوره برلر ترقیات وتکاملات حاضره دن بی
بهره قالیور لره زمانمزک رهبری ناصل اولایا بیایرلر ؟
یالکیز بو قدرده دکل . خرسنایان علمامزک
شایان تقدیر وحیرت بر در جی بولان غیرت وفعالیتلری
زده بیچون یوق ؟ اولرده کی عشق دین ، حب تلقین
زده بیچون یوق ؟

اطبسان ، طبیعوندن ، کیمیا کراندن ، حیاتیوندن
لسانیوندن بیچون علمامز بولونماسون ؟ بودین جلیل
محض علم وفضیلت ایکن نه دن علمای اسلام معلومات
بشریه نک بر قسم مهمنده جاهل بولونسون ؟ عجیازمانلرنده
غز الیارک ، زخمشر یلرک ، رازیلرک ، قانتیارک حضورنده
معلومات بشریه نایمده سوز سویلیه جک ، اولری تجهیل
والترام ایده جک کیم بولونه بیلیردی ؟ اوکوز ارا به سنک
شمندو فرقه انقلابی کورن برانسان ، تکامل وترقیی
انکاره مقتدر اولامه جغه نظر آ زده اقوام اسلامیه ده
تکاملک عدم امکاتلر د ایدلردن وبوملک نقصانی
استمدادیی فرض ایدلری استخفاف ایله یلردن
اولدیمزدن بوتون بونقصانلری اداره علمییه عطف
ایدر وعلما مزی قباحلی بولاماز . طبیعیدر که بوراده
علمادن قصدمن ، علی اطلاق علمای اسلامیه اولوب
یوقسه اداره علمییه زمانداراندن اولانلر عندالله
وعندالباس معاتب اولمقدن قورتولامازلر .

برملک اردوسی ، شجاعت وناموسنک ، خادمین
دینیه سی ، روح و اخلاقک مرآتیدر . علمیه مزک
تکاملاتی ، معنویات و اخلاقیاتمزک اصطلافا وانجلاسنه
خدمت ایده جکدر . ملته بواحتیاج . وجوددر .
اگر علمیه مز ، بواحتیاجی اکلاماز وهله بواحتیاجه
دوا اولاجق اغذیه معنویه بی احضار امتز سه کندی کندی
لغوه محکوم ایش اولاجق قدر ، زیرا که مات بو
احتیاجی ده عدلیه ومعارفده اولدیفی کی دیگر وسا
طله تأمین مجبوریتده قالا جقدر . شوقدر که زمان غیب
اولاجق وبوغیدن ملت و وطن وبوتون عالم اسلام
ضرر دیده اولاجق قدر . وقت هرکس ایچون نقد ،
بزم ایچون ایشه جوهر کرانه هادر ، بونی اونوتمایم .
دشمن اغزنی آجش ، هر طرفز اغیار دین ایله
محاط قالمشدر . بزنی اقتصادیات ، اجتماعیات وقنون

تصوف نقطه نظرندن

عالم

وجود ، بش صورت تاقیه ، بش حضریه
مالکدر . عالم اول ، حضرة لاهوتدر که هر درلو اشکال
وامتئادن ، تشبیه وتجزی دن ، مقایسه وتعرفندن مزهردر .
عالم ثانی ، حضرة جبروتدر که تعین اولدر . بو
عالم نوردر ، نورانیدر . بوراده «نور ونورانیلکدن
مقصد» ضیا دیمک اولمایوب کثافت مادیه نک حقیقتده
اصلی وتعرفنده ضدی اولان «وجودیت لطیفه» در .
اوجنجی عالم ، حضرة ملکوتدر . کرک بو عالم
وکرک دردنجیسی اولان حضرة ارواح ، لطیفدرلر .
هرایکسنه «عالم امر» دیمک مناسبدر .
بشنجی عالم ، حضرة ناسوتدر که اشکال ، امثال
ومثال ، تحولات واستحالات علیدر .
بو حضرات خمسه ، حقیقت حالده «شی واحد» در .
لیکن مراتب معرفت ، بو شی واحدی بش صفحه
ایله تاقی اضطرارنده در . بواضطرار آردن چیقیدیفی

اساحه سیله جزج وتلفه چالیشوب . طوریبورلر .
بوکون حوصله مزه صیغایه جق قدر مهلاک وشدید بر
جدال انجمنده یز . بوجدالک شمتلری ، غلغله لری اذان
غلغله کیمسه سیله سامعه جتی جاک ایده جک قدر
عظیمدر . بوجدالده نه ایله غلبه وهیچ اولمازسه
موقعمزی محافظه ایده بیلیرز ؟ دشمنمزک انده کی سلاح
نوعندن اساحه ایله مجهز اولقله . ایدم دست اغیار
ده کی اساحه «علم وصنعت» دن معمولدر . ملتزمی
بواساحه ایله تجهیز خصوصنده علمای اسلام بابانجی
قالامازوقلاما ، لیدر ، لیکن بابانجی قالماق ایچون رهبر
لره لازم مزایای علمیه و اخلاقیه نک تمامه مالک اولمق
ایجاب ایدر ، بوایشه اصول تدریس ومدرسه لرک
اصلاحیه اولور .
ایشته شیخ الاسلام جدیددن بوملک ، بو قدر
نجیب وفقط صوک درجه مشکل بر همت بکلیر .
جناب حق موفق بویورسون .

معارف

حضرت محمد وعیسی [ع . س]

بر طاقم احق میسورلر ، اورویاده علم وحکمت دائره
نفوذنی توسیع ایتدیکه ، اوراده ماصالرخ دیکله تکمیل مقدار
کفایده آدم بولامبورلر ، وبرتوع تجارت وصنعت شکسته
صوقدقاری نشر افکار قضیه سی ایچون شرقی . عالم اسلامی
میدان موافق صانیورلر ، و بر مسلمانک بش باره و برمیجکی
شرک ایله غرابیدن منسوج کالای بی بهارنی بزرده ده منافی
ایستورلر !
زوالی احقر !
بزم سامانلر ، هیچ بر مذهبک ماهیتی حقه ده او مذهب
سالکاری آره سنده پرویاغاندا پایماز ، هیچ کیسه نک حسیات
وجدانیسنه طوقوتماز وحی هر وجدان منصف ومتقین
اوکنده مقبول ومرغوب اولان جوهر توحیدی یله بوتون
شمعه سیله مذاهب سائرهممازنک پیش محاکمه قوعانکن
میسورلرک غریبه ترکیه یازیلش برطاقم افترا نامه لرله مسلمانلری

کې فرق ومعرفت دخی آردن چیقار .

شیمدی بو طرز تلقی فنون جدیده نتایجیه
مقایسه ایدرسنک ، نتیجه آیه حاصل اولور .
عالم جبروت ، ارباب فنک غایه تحلیل وتفکرده
موجوداتی بالاضطرار قبول ایتدکری «وجود اصلی
مایه اصلی» جوهر اساسی ، واجب» در .
عالم جبروت لاهوته نسبتله معین ایشه ده ناسوته
نسبتله غیر معیندر . بوعالیه مخصوص اولان لطافت
موجودیت ، اوکا «مادی» صفتی و برمه مزه مانع
اولور ، بوسیلله «نورانی» دیبه تعریف ایدیلور .
موجودیت معینه وجزویه نک واسطه تشانی بوعلمدر .
شوحالده عالم جبروت اولاری اثیری Elher ونهایت
«مایه اصلی» Substance «نامی ویریان تاقی» موجودیت
مساوی اولور .
ایشته فن ایله تصوف بوراده متفاوت بولونیور .
«مایه اصلی» فنه کوره غایه وجود ، تصوف کوره
ایسه تعین اول ومایه وجوددر . بر قسم ارباب فن ،
مابعدی وار

ایشته ایمان دینلن نورک افق طلوع وظهوری
بوقطه در . کلمات علویه اسلامیه دن اولان :
سبحانک ما عرفناک حق معرفتک یامعرف [**]
جمله لطیفه سی بوتون بو حقایق ، دها نیجه احتوای
ورموزی ایله برابر جامعدر . فهم ومعرفت ، عقل
انسانیه موجود اولان مرتبه اقتدار وقوه بخشنده
حکمت اسلامیه ایله فنون جدیده تماماً متفق بولونیور .
بو مبشوده یالکیز «روحانیون Spiritualistes» دن
اولا حکما بزدن قسماً آریلیور . اولره کوره
ادراک بشرده «تمیز Raison» دینلن بر خاصه واردر که
او ، نامتساهی بی درک وفهم ایده بیلیر . اوللری بو
خاصه تمیزک بشریتده «وهی وفطری» اولدیفی ادعا
ایدیلیردی ، تدقیقات فنییه نتیجه سنده اونکده «کسی»
اولدیفنه قناعت کلشدر . شیمدی ده متصوفنک هیئت
اکوایی ناصل تاقی ایتدکریی تدقیق ایدم .

[**] پوشکی سید یحیی الشروانی حضرتلرینک ورد
ستارنده مسطوردر .

اضلاله قالیچیشلری السایت و مسالت ، فن و حکمت نامنه شدنه پروتسو ایدور.

واقعا «الله ذوالجلالک برلکنی» اقرار ایتش بروجدانک نه قدر جاهل اولسه ، شرک مصنع و مزینه دخی آلدایمه جفنی قطعاً بیلیر ایسه کده دین علویزه و قوعولان تجاوززه مقابله ، متفکرین اسلامیه ایچون فریضه اولدیفندن بزده استطاعتن درخسته اندر اوتجاولزه مقابله ایدم جکیز . بودفعه بولغا . رستانه طبع ایدیلوب وساطت عیدیه ایله تورکار آره سنده کشرینه چالیشلاچنی محقق اولان «عبد ایله عیسی المسیح آره سنده حدسن فرق» نام هذبانامه ، اولجه مصرده نشر اولونان «عبد ام مسیح» نام دیگر خرافانامه نکه ترجمه سی کی برشیدر . بوکتابلری یازمندن مقصدلری هب ، بوتون بته نیک ناج مغرنی ، بوتون انسانلرک الک بوپوکی ، بوتون وجدانلرک الواسع و الک حساسی اولان نجی ذیشانلرک قدرینی تزییل و «نیل و موهوم بر مسیح» ک اعمال و مزایات مفروضه سنی بیچلدر . ایضاحات و برهلم . بز مسلمانلر کوره ، حضرت عیسی المسیح ، انبیای عظامدن بری ، اولیای عزم اولانلرینک دوردنجیسی ، کتاب جلیل انجیلک مخاطبی ، کلامه الله ، روح الله در . کتاب مقدس اولان قرآنکده بویه یازیلور . بزده بویه اعتقاد ایدیسوروز . ذانا یشنه ایات آلهیه دن برنده «انبیا آره سنده فرق ایتیز» . بوپورولدیغندن ؛ بز مسلمانلر مأموریت و مبعیطلری اعتباریه بوتون پیغمبرلر آره سنده هیچ برفرق بولمایز . بنابرین بز مسلمانلر بوتون انبیاء الهی کافه صحف و کتب منزله فی «حقد» دیبه قبول ایتدیکزدن حضرت آدمکده ، نوحکده ، ابراهیمکده ، موسی کده عیسی کده ، بنی برعبدالرفه حضرت عیسی المسیح بزم پیغمبر لرشدن بریدر . چونکه الله واحدک انبای انسانه ایمات ایتدیکی انبای ذوی الزمک اولورلندن برعبد صالح و ولیدر . (صلاة الله علی نبینا وعلی جمیع الانبیا)

لکن قرآنکده بزده بیلدیردیکی بونی قدسی ایله میسور لرک بزده زورله ایتدیرمق ایسته دکلری ذات نجبا «شخص واحدی در ؟» یوز بیک کره خایر . بز مسلمانلرک قرآنکده شهادتیه اعتقاد ایتدیکدن عیسی ، عبدالله صالحنیدن و انبای ذوی العز مدن بر شخص تاریخدر . جلایه ده یاشامش ، قونی وحده الله دعوت ایتش و صوکرده بو خاکدان سفایدن رفع اولونمشدر . قرآنکده شهادتی آره دن چیقاریرسوق ، اورطه ده کیم

قالور ؟ بو باده سرد ایدم جکیز افکار بزم دکلدور . دیدیکیز کی بز مسلمان اولدیفندن قرآنکده ، قرآنکده مذکور اولدینی ایچون جناب عیسی نکه بودنیایه کلوب یاشادیفنه اینانیرز . فقط بو برعقیده در . بو عقیده مسلمان اولانلر ایچون طبیعی دستورالعملدر . یا بو عقیده فی و اسلامیتی قبول ایتدیلر ؟ اولر ایچون ده عیسویلر آره سنده یشمش اعظم متفکرینک فن و تحقیقات عمیقیه مستند اولان اقوالی کوسره جکیز . مسلمان اولمایانلر اوج نوع اضطرار ایچنده درلر .

۱ — یاسلمانلرک عقیده سنی قبول ،
۲ — یامورخ ، منقد ، مدق و منتظرک نتیجه مساعیلری اولان تحقیقاتی قبول
۳ — یاخودده کندی ارالنده «ایمان و عقیده دن عبارت» روایاتی قبول .
برنجی فی طبیعتیه قبول ایتلر . ایکنجی فی قبول ایتمه مک ایچون ایسه «حقایق فنییه و علمییه قوری برطن و اعتقاده مقابله» ایجاب ایدر . مع مافییه بالطبع بوقده قبول ایتلر . قالور اوجنجیسی . ایمان و عقیده اولارق بوشکل قبول ایتدیکارنه ، هایدی برشی دیمه لم ، لکن عقل و منطقک فن و حقیقتک بوتون قوتیه رد ایتدیکی بو عقیده فی بز مسلمانلر ده تشبیل ایتکه وصفوت ایمانییه منی بولاندیرمه چالیشمه کیمسه نکه حق و صلاحیتی واری در ؟
ایسته هیچ برتجاوزی متضدن اولمایان شو مقابله من او قیل اشخاصه در . قوللانجه فخر سلاحرایسه هب عیسویلر آره سنده یشمش اعظم علما و متفکرینک تدقیقاتدر . برشی عقیده زمینندن چیقارسه البته علم و فن زمیننه نقل ایدیلر . مادامک عیسی المسیح حقه مک عقیده اسلامیه فی قبول ایتیلورلر بزده بونی بالضروره فی طرف برمنطقیه زمین علم و فنه نقل ایدیسوروز .

اولا عموم ادیان و بومیانده خرسیتانیق حقه در «ایسینر» ک شوسوزلرینی پیش امانه آلام . مشارایه دیورک :
بالجمله ادیانک عین منبعدن صدور ایتدیکنه فقا شبهه بوقدر . تکاملات و اشکالندن صرف نظر ایدیلرجه بوتون دینلرک فکر واحد قصد واحد قصد راجع قالدینی کوریلر . بو قاعده دن خرسیتانیق مستقنا طوعق (مطلق و نامتناهی اولان ذات باری نکه بر آرائی انسان شکله کروب انسانلر بر مقاله یه کیریشدیکی و بوندن مقصدیه خرسیتان دینیه ساتر دینلر برمنبعدن چیقش اولدیفنه شبهه ایدیلرجه ک برحاله ، ولیسته نظر انسانلری الهاتی اولدیفنی قبول ایتک لازمدر ! (دیور)

میسورلر مسلمانلری اضلاله قالیچه بیلرینه کندی آره لرنده مذکورلر موجود اولان (ایسینر) منسوبلری اقتناع و ارشاد ایتلر ده موافق اولمازی ؟

«روان» «پاولوس» «فریباخ» «پاتور» «دوره غلا» «استراؤس» «بوختر» «هه قیل» «هارتمان» «درابر» «سائر» کی مسالاک مختلفه حکمییه منسوب اعظم مدققین و متفکرینک نتیجه تدقیقاتدن ایکی محمول میدانه چیقور .

۱ — عیسی المسیح نامنده برذاتک قطعاً دنیایه کلمه یکی
۲ — بویه بر ذات کلش ایسه ده خیال اعصار و اقوام اولنک حقیقت تاریخیه سنی تحریف ایدم درک برینه ذهنی ، خیالی ، و موهوم بر شخص اقامه ایتدیکی . برنجی فکری بز مسلمانلر ، مفرط و غیر قابل اثبات کوربرز . لکن ایکنجی فکرفقا ، تاریخاً و بالملطقی ثابتدر . بونیق عو ایدم بیلک ایچون ایکی شیک عوی لازمدر .

۱ — اوج عصراتی تحقیقات و تدقیقات فنییه ،
۲ — تلقینات اشده ایله تفتیش ایدیلر مش هر وجدان انسانیه کی خاصه تمیز و صفوتی . بویسه قدرت بشریه خارجه در . میسورلرک ، عنعنات تاریخیه ایله فخر بشر اولدینی محقق و هر سوزی الی بوم التناد دستور حکمت اولاق مزیننی حائر برذات کالات صفاته ایله حلیات خیال ایله حشر بر شخص موهوی مقایسه یه قالیچه لری ، و حوده عدم آره سنده مقایسه یاقی قدر کولونجدر . بزم دیدیکیز عیسی پیغمبر حقیقی و تاریخی بر ذاندر ، لکن کندیلرینک اختراع ایتدکاری ذانک «موجودیت تاریخیه» سنی ، اوکا عطف ایتدکاری اعمال و اقوالی نه ایله اثبات ایدیسورلر ؟
قی الحقیقه ، موجود اولان شخص تاریخی ایله سوکرادن اختراع ایدلش اولان شخص نکیل ارانسته عینیت اسمدن باشقه برمناسب بوق . بومناسیتی تأسیسی ایچون ایسه :

۱ — بالذات عیسویلر آره سنده یشمش بونیر ؛ نسلور آروس و انالی متفکرین انسانیه نکه مسرودات تاریخیه و دینیله رنجی «عقلاً و فقا» رد
۲ — اورطه یه سوریلن «وثایق دینی» نکه صحتلرینی و قیمت تاریخیله رنجی اثبات .
۳ — بونایقه اسناد ایتدیریلن وقایع و مباحثی زمان وقایعه یاشامش ذوانک انار و اقوالیه تمیز و تأیید .
بنابرین بو حقایق اثبات ایدیلرجه بزده ، یالکیز مؤمن و معتقد صفقیه دکل ، متفکر و مدق صفقیه زاده و هم خیال اولان برذات ایله حقایق تاریخیه نکه الک علویسی اولان نیوزک مقایسه سته راضی اولمایز . یالکیز بوقدری یا ؟ سند و دلیلی

«هر وقت» دینلرینک اوغلی ! «دیه یاشمه اوریرلردی . بن ایسه اولنری یک سویور ، ایسه لرنی نظر حیرتله سیر ایدیسوردم !
«صبیان مکینه کیدردم . خواجهر ، زنکیان اوغللرینه یک زیاده محبت و اهتمام کوسرتیرلردی و درسلرینی بلله تیرلردی .
«بکا ایسه بر کوبک یاورسی قادار اهمیت و برمز لردی .

«بن درسارمی اولنردن اعلا بلار ایدم ، لکن مقبوله یکمزدی ! زنکیان اولادی بنی دوکلکری وقت شاید شکایت ایتسم ، بر طیاقد خواجه لردن بر ایدم .

«بر تسلیم وار ایسه اوده والده مدن ایشندیکم سوزلر موجب جهه الهک عنایتی ایدی . برکون بنی دوکن بکا حقارت ایدن چوققلر دیدمک :

«سز بودنیاده راحت و مقبولسکیز ، بز ایسه اخراده نائل راحت اولاجفیز .» چوققلر بنی خواجه به شکایت ایتدیلر .

ایدم . هرچو جفک کولدیکی ، اوینادینی چاغده بن ابونیک ضرورتدن بوروشمش ، بیرامش ؛ فلاکتدن اشمتراز و عبوست کسب ایتش جهه سنی سیر ایدم درک دهاها یک کوچوک یاشمده بودنیانک آلامنه اشته تارک ایتدم .

«بو نیم یک معتقد انسانلر ایدی . بوقادار آلامه مقاومت ایدیسورلر ، والاهدن امیدلرینی کسمبور لردی . بودنیاده جکدکلی محتله ، محرومیتلره مقابل اخراده نائل اولاجقلری نعمتلی تعداد ایدوب متسل اولویورلردی .

«هرکون اومزده بیکلرجه کره الهک نامی یاد ایدیلر . ودرلو درلو دعالر اوقوردی . آراسیره والدم بکا «اوغلم ! دعا ایت ، سن معصومسین ، سنک دعا قبول ایدیلر» دیبوردی . بنده عقم ایردیکی قادار دعالر مرلاندیردم .

«قحر خلزیک یولک اولدیفندن بن دایما بالاساره لر کیردم . قونومن قوشومز اولان اغیانک اولادلری بکا یک زیاده حقارت ایدیسورلردی .

بانیلر دره :
برنجی کتاب

مقدمه

«سوزومری آکلا به جق ، و صایامزی دکله به جک و بوسرخانه کیره بیه جک ذواته و سیتامه مزدر .
حسن بوجه آتی و سیتامه فی اوقودی :
«مقصود و افکارمی آکلامازدن اول ترجمه حالنی بیلمه کز لازمدر . بن هجرتدن بش عصر صوکرآ دنیسایه کلدیم . نره دن ، نیچون ؟ بونی آشاعیده حل ایدرسکیز . غایت فقیر برعائله به منسوب

بر عادت مکروهه‌ی تحلیل اتمک ، صدق مدعای منی اثباته کافیدر .

مسیره‌لرده یالکز برکون تدقیقات اجرا ایدیایر سه ثابت اولور که اسکی یونانک وهنوس عبادتارنی اکدران مناسز رزالتلرده الک منفور و قمال رولی ارککلر اوینامقدهدر . بیکارجه غیر مسلم ارکک ، بیکارجه غیر مسلم قادیله هرکون تلاق ایدیور . یونلرک ایچنده اخلاقسزی ده ، حقوق زوجینه رعایت ایتیه‌نی ده ، غیرک مال مشروعه نظر تجاوزه‌ل‌باقانی ده وار . لکن هر نه فکر واملده آدم اولورسه اولسون ، علی ملامالناس هر تربیه‌لی آدمه بورج اولان اداب دآر مسندن خارجه چیقیهور . بزده ایسه کیفیت بر نکس . یک چوق آدملر ، قادیلری بر صورت بی‌ادبانه انظار تفتیشی آلتیه المنده ، اولر قارشی اطوار بی‌ادبانه طاقنمده وحتی ظریف و حیثی‌پور بر قادی ایکن‌دیره‌جک یاوهر افرانیده بر باس کورمیور .

اناطولنیک بعض یرلنده طایفه قادین قالدیرمق ، قیز آشیمرق کچی احوال ردیده قادیلردن زیاده ارککلر قباختیلدر . لکن بوتون باحوال واهوالده اسلامک هیچ بردخلی یوقدر . هیچ کسه ادعا ایده‌مزه بوکی جنایتلره اسلام سبب اولویور . کذا سفالت و ضرورت عمومی‌دن بر صورت الیمده حصه‌دار اولان زوالی قادیلر مزدر . چوق کره بر قادین ، ارککاره مخصوص بوتون مشتی ایشلرده استخدام ایدیور . بوتون بوسوزلی احوالده دین جلیلمزک بر مدخلی اولمایوب یونلر انحطاطمزه مؤسف آناری بقیه‌سیدر .

هرامورمنی تنظیمه تشبث دها طوغریسی نیت ایتدیکنز شو صیراده قادیلر مزه ویره‌جکمز

صیراسنده دردمی آکلادی . چوملکله برابر چوربانی بکا وردی .

اووقت کندی کنیده « فضیلت وار ایسه ظلم وعذر دیمه‌سی آلتنده ازیلنلرده وار ایش ! » دیمشدم ، هیات ! صوکر آکلادکه نوده فضیلت دکل ، مشاهبت جنس واحتمال عین فلاکت حسابله یته کندی کنیده آجیمق ایش ! نهایت والدمده اولدی . بن دنیاده کسه‌سز اولارق قالد . نه یاپاجمنی بیلهمبوردم . قومشولرمز ایچنده مقبلان زماندن بری وار ایدی . بنم حله آجیمش . برکون بی تردینه جلب ایدره‌ک اوزون اوزادی‌یه تسلیلر ایتدی ؛ یاقین شهرلردن برنده ، بویوک بر عالمک یانه خدمتچی کوندرمکی تکلیف ایلدی .

بن بوعالیجناب آدمک اللرینه صارلدم ، کندی کنیده ، « انسانلرک هپسی خودین ولایق دگلش ، مکر ایچارنده مرحلی و بویوک یورکلی آدملرده وار ایش » دهرک انسانلق حقتده فنا فکرلر پیدا مایندی وار

قادیلر عارض اولان مساوی وفقدان فضیلت ، اولرک نظر و لسان تنقیددن قاجه‌موردی . لکن اعصار انحطاطده پیش‌ن‌علمایه اسباب انحطاطی حقیقه کورمیور ونده بو عالمده انسانلرک اتباعنه مجبوریت حس ایده . جکاری بر « قانون ترقی و تکامل » بولوندیغنی تقدیر ایدی‌سوردی . اولر ، فثالقری محو ایچون ماضی‌یه ارتجاعی توصیه ایتمکده ، اساس دین ایله عادات و اجتماعاتی تخلیط ایله مکده ایدی .

بوسیه منی درکه علمانک علاجاری امراض زمانه‌نی تداوی و تشقیه ایده‌میوردی . تداوی ایده‌مدکدن ماعدا جبر و تضییق ، فثالقرک ریا و حیلله ایله آسترینه ویالانچی بر فضیلت ایله ترینه سبب اولیوردی که بر هیئت اجتماعیه ایچون بوندن هلاک برحالت تصور اولوناماز . بوراچقده دیگر بر غریبه‌نی دهادر میان ایده‌جکمز . دین اسلام محض حکمت وسیرت ایکن انحطاطده شکل و صورته انقلاب ایتشدر ، ایش بو مرتبه‌نی بولدقون صکرا ، بتون فضیلت ومحاسن ، مراعاة شکل و صورتدن عبارت ، ظن اولونمشدر . اسلام ، قوتی و فضیلتی بر هیئت اجتماعیه میدان کتیره‌جک برسلسله جلیله اوامر و فرائضی حاویدر . بونلردن بواطن وصیمیایه عائد و احوال واعمالک منظمی اولانلری عادتاً متروک قالارق فراغسندن یالکز « صلاة وصوم » رعایت ، فضیلتی بر مسلمان اولمق ایچون کافی کورلمشدر .

بواحوال ایچنده قادیلر مزنده ، مخدرات ماضیه کوریلن بر چوق فضائلدن محروم قالیش یک طبیی بر کیتیدر . مع مایه اعصار انحطاطیه‌ده بیله قادیلر مز ارککلر مزه نسبتله ده آز حصه‌مند مساوی اولشلردر . بوکون سفیه بی‌انسان محیطنده کوریلان واسکی صفحات رزالتک دوامندن باشقه برشی اولمایان

حفریه آتیدی !

اولومده بیله مساوات اولمادیغنی اووقت آکلادم ! نهایت والدمده خسته‌لندی . اختضاری یک اوزون سوردی . وقت اولویوردی که برقاج کون آج قالیوردق !

والدمه ، اولزندن اول برکره‌جک چوربا ایچیره بیلیمک امیدله ذل سؤالی ارتکاب ایتدم . اغیا قابولرنی طولاشدم . قوری اکک وریورلر . سهده چوربا وچوربالق برنج الیمه کیمدی . بوقوری اککلری نه‌قادر حقاً نه مقابل آلا بیلیدوردم . سلم بشریتده اشغال ایتکاری موقع ذلیل موجنبه‌جک بکا الک زیاده مرحمت ایتیمه لازم کان خدمتکارلر ایکن الک چوق حقارتی اولر روا کورمیوردی .

بوندن اکثریت انسانیه‌نک نه‌قادر الحاق اولدیغنی داها اووقت آکلادم .

نهایت والدمه بر چوربا تدارک ایده بیسایدم . یتشکک بر اختیار دیلنچی ناصلسه . ایله کچیره بیلدیکی بر بارجه برنجیله چوربا یامش ایش . حسه‌ب‌حال

اساطیر و خرافات ، بیار و میزانی سفسطه اولان برسوردی متعصب احمقه قارشی علویت احمدیه‌نی مدافعه‌نی فضله برکلفت بولورز . لکن تنویر افکار مقصدیله بو نشریات متمصبانه اوزرینه عهده‌مزه ترتیبیدن و طیفه‌نی ایفادن دخی بیکنمیز . عن قریب بومبجه عائد بر امرمنی انظار تدقیق و تنقیده قویه‌جمز .

اجتماعیات

اسلام وقادینلر

ماضی ، حال واستقبال

دیمک که تشرک شکل مفرطی ایله اسلامیت آرمسند نه نسبت کامله یوقدر . دین اسلام ، احوال بشریه واستطاعت انسانیه‌نی هیچ بر وقت نظردن دور طوتوامشدر . اوند خلاق طبیعت و مافوق استطاعت هیچ برشی یوقدر . قادیلر حقتده کی اوامر اساسیه‌ده بویله‌در . اعصار اولین اسلامده قادیلردن محدثلر ، مفسرلر ، نیجه نیجه فاضله‌لر یتشمشدر . بونلر ، علمادن دوس آتش ، علاملر یتشدیرمشدر . اعصار انحطاط باشلارباشلاماز ، بونک فرطشامت‌نی بالطبع الک اول قادیلر حس ایتشدر .

ازدواج ، شکل مشروع طبعی‌سندن چیقوب عادتاً یالکز تسکین شهوته و تکثیر ذوقه یاردیم ایدر بر شی اولدی ، عالمه قیدی بوزولدی . اولاد پیدا اتمک ، اولاد تربیه‌سی ایکنجی درجه‌یه آتیدی . انجق لزوم اوزرینه مشروع و مقبول اولان تعدد زوجات ، بر زنکنیک استطاعت مالی‌سه کوره‌اجرا اولونور برشی اولدی . تکثیر نسل ایچون فوائد عظیمه‌سی کوریلن جواری استفراشی ، تربید سفاهت ایچون بر واسطه شکننده قالدی . علمای اسلامک اکثریتی بو سهو استعمالاتی کورمیور دکل ایدیلر . ادوار انحطاطیه‌ده

« خواجه‌منی منی وجودی صوبالادقن صوکر ا دیدی که اغنای شا کرین ، فقرای صابریندن بیک سنه اول جتته کیره‌جکار ! همده فقر ، کفره یک یقیدر . سزک ایمانکیز بیله شکوکر . »

بوسوزلردن متعجب اولدم . نه دوشونه‌جکی شاشیردم و فقرا ایچون عدالت یوقی « دیه میرلداندم . برکون زنکین چوجقاری قریبه ییورلردی . جانم یک ایستدی . . برلقه‌جغه راضی ایدم ؛ ویرمدیلر ، بنده ایستمه‌ک بردلو جسارت ایده‌مدم برکوشه‌یه‌جکله‌رک بکا ناظر اولان یزدانه یالواردم . . . فائده ویرمدی ! ایسته داها اووقندن . . . هیچ برشیه اینانماز کی اولدم .

یاشم ایله‌ره‌دیکه سفالتک نقلتی داها کوزل حس ایتمهک باشلادم . نهایت اون یاشمده ایکن پدرم سفالتدن ، ضرورتدن اولدی . جنازه‌سنی قالدیرمق ایچون بیک درلو مشکلاک تصادف ایتدک .

زنکنیلرک جنازه‌سی تهلیللر ؛ توحیدلره کوتو-ریلیرکن فقیر بابام دورت کشینک دوش کرهنده بر